

16; وَاْلاَرْضِ
وَالْجِبَال
16; فَاَبَيْنَ
اَنْ
يَحْمِلْنَه
14;ا
وَاَشْفَقْن
14; مِنْهَا
وَحَمَلَهَا
اْلاِنْسَان
15; اِنَّهُ
كَانَ
ظَلُومًا
جَهُولاً “Şüphesiz biz
emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler,
ondan çekindiler. Onu insan yüklendi. Çünkü o çok zalimdir,
çok cahildir.” (Ahzâb, 33/72).
لِيُعَذِّبَ
اللهُ
الْمُنَافِق
16;ينَ
وَالْمُنَاف
16;قَاتِ
وَالْمُشْرِ
03;ِينَ
وَالْمُشْرِ
03;َاتِ
وَيَتُوبَ
اللهُ عَلَى
الْمُؤْمِنِ
10;نَ
وَالْمُؤْمِ
06;َاتِ وَكَانَ
اللهُ
غَفُورًا
رَحِيمًا “Allah, münafık
erkeklerle ve münafık kadınlara, Allah’a ortak koşan erkeklerle ve Allah’a ortak
koşan kadınlara azap etmek; mün’min erkeklerin ve mün’min kadınların da
tövbelerini kabul etmek için insana emaneti yüklemiştir. Allah çok
bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Ahzâb, 33/73) Allah insanı
“başıboş”
اَيَحْسَبُ
اْلاِنْسَان
15; اَنْ
يُتْرَكَ
سُدًى “İnsan başıboş bırakılacağını ve dilediği gibi
hareket edebileceğini mi sanır?” (Kıyâme, 75/36) ve “boşuna”
yaratmamış

عَلَى رَجُلٍ
مِنْكُمْ
لِيُنْذِرَكُمْ
وَاذْكُرُوا
اِذْ
جَعَلَكُمْ
خُلَفَاءَ
مِنْ بَعْدِ
قَوْمِ نُوحٍ
وَزَادَكُمْ
فِى
الْخَلْقِ
بَسْطَةً
فَاذْكُرُوا
آلاَءَ اللهِ
لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ
“Sizi uyarması için içinizden bir adam aracılığıyla Rabbinizden size bir zikir (vahy ve öğüt) gelmesine şaştınız mı? Hatırlayın ki, Allah sizi Nûh kavminden sonra onların yerine getirdi ve sizi yaratılış itibariyle daha güçiül kıldı. Allah’ın nimetlerini hatırlayın ki kurtuluşa eresiniz.” (Arâf, 7/69)
اَمَّنْ
يُجِيبُ
الْمُضْطَرَّ اِذَا
دَعَاهُ
وَيَكْشِفُ
السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ
اْلاَرْضِ ءَ
اِلَهٌ مَعَ
اللهِ
قَلِيلاً مَا
تَذَكَّرُونَ “Yahut kendisine dua ettiği zaman zorda kalmışa cevap veren ve başa gelen kötülüğül kaldıran, sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile birlikte başka ilâh mı var!? Ne kadar az düşüyorsunuz!” (Neml, 27/62). Kendi elleriyle yarattığı قَالَ
يَآاِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ
اَنْ
تَسْجُدَ
لِمَا
خَلَقْتُ
بِيَدَىَّ
اَسْتَكْبَرِ

18;#1578;#1614; #1575;#1614;#1605;#1618;
#1603;#1615;#1606;#1618;#1578;#1614; #1605;#1616;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1618;#1593;#1614;#1575;#1604;#1616;#1610;#1606;#1614;
“Allah, “Ey İblis! Ellerimle yarattığıma saygı ile eğilmekten seni ne alıkoydu?
Büyüklük mü tasladın, yoksa üstünlerden mi oldun?”
dedi.” (Sâd, 38/75) insanı belli bir merhaleden sonra “ilâhi nefha”
#1601;#1614;#1575;#1616;#1584;#1614;#1575;
#1587;#1614;#1608;#1617;#1614;#1610;#1618;#1578;#1615;#1607;#1615;
#1608;#1614;#1606;#1614;#1601;#1614;#1582;#1618;#1578;#1615;
#1601;#1616;#1610;#1607;#1616; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1585;#1615;#1608;#1581;#1616;#1609;
#1601;#1614;#1602;#1614;#1593;#1615;#1608;#1575;
#1604;#1614;#1607;#1615;
#1587;#1614;#1575;#1580;#1616;#1583;#1616;#1610;#1606;#1614;
“O’nun yaratılışını tamamlayıp, ruhumdan O’na
üfürdüğüm zaman, derhal O’na karşı yere kapanın.” (Hicr,
15/29) #1601;#1614;#1575;#1616;#1584;#1614;#1575;
#1587;#1614;#1608;#1617;#1614;#1610;#1618;#1578;#1615;#1607;#1615;
#1608;#1614;#1606;#1614;#1601;#1614;#1582;#1618;#1578;#1615;
#1601;#1616;#1610;#1607;#1616; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1585;#1615;#1608;#1581;#1616;#1609;
#1601;#1614;#1602;#1614;#1593;#1615;#1608;#1575;
#1604;#1614;#1607;#1615;
#1587;#1614;#1575;#1580;#1616;#1583;#1616;#1610;#1606;#1614; “Onu
şekillendirip içine ruhumdan üflediğim zaman onun için saygı ile eğilin.”
(Sâd, 38/72) ile de şereflendirmiştir. İşte konumuz olan insan böylesine değerli bir
varlıktır. Allah tarafından tabiatta bulunan her şey önemli bir varlık olan insanın emrine
amâde kılınmış #1575;#1614;#1604;#1614;#1605;#1618;
#1578;#1614;#1585;#1614;#1608;#1618;#1575;
#1575;#1614;#1606;#1617;#1614; #1575;#1604;#1604;#1607;#1614;
#1587;#1614;#1582;#1617;#1614;#1585;#1614;
#1604;#1614;#1603;#1615;#1605;#1618; #1605;#1614;#1575;
#1601;#1616;#1609;
#1575;#1604;#1587;#1617;#1614;#1605;#1614;#1608;#1614;#1575;#1578;#16
16; #1608;#1614;#1605;#1614;#1575; #1601;#1616;#1609;
#1575;#1618;#1604;#1575;#1614;#1585;#1618;#1590;#1616;
#1608;#1614;#1575;#1614;#1587;#1618;#1576;#1614;#1594;#1614;
#1593;#1614;#1604;#1614;#1610;#1618;#1603;#1615;#1605;#1618;
#1606;#1616;#1593;#1614;#1605;#1614;#1607;#1615;
#1592;#1614;#1575;#1607;#1616;#1585;#1614;#1577;#1611;
#1608;#1614;#1576;#1614;#1575;#1591;#1616;#1606;#1614;#1577;#1611;
#1608;#1614;#1605;#1616;#1606;#1614;
#1575;#1604;#1606;#1617;#1614;#1575;#1587;#1616;
#1605;#1614;#1606;#1618;
#1610;#1615;#1580;#1614;#1575;#1583;#1616;#1604;#1615;
#1601;#1616;#1609; #1575;#1604;#1604;#1607;#1616;
#1576;#1616;#1594;#1614;#1610;#1618;#1585;#1616;
#1593;#1616;#1604;#1618;#1605;#1613; #1608;#1614;#1604;#1575;#1614;

هُدًى وَلاَ
كِتَابٍ
مُنِيرٍ “Göklerde, yerde ne
varsa hepsini Allah’n sizin hizmetinize verdiğini ve açikça yahut gizlice
üzerinizdeki nimetlerini tamamladığını görmediniz mi? Yine de insanlar arasında,
hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıp
duranlar vardır.” (Lokman, 31/20)
وَسَخَّرَ
لَكُمُ
اللَّيْلَ
وَالنَّهَار
14; وَالشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ
وَالنُّجُوم
15;
مُسَخَّرَات
12; بِاَمْرِهِ
اِنَّ فِى
ذَلِكَ
لاَيَاتٍ
لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ
“O, geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin hizmetinize verdi.
Bütün yıldızlar da O’nun emri ile sizin hizmetinize verilmiştir. Şüphesiz
bunlarda aklını kullanan bir millet için ibretler vardır.” (Nahl, 16/12) ve onun
hizmetine sunulmuştur
وَالْبُدْنَ
جَعَلْنَاهَ
75; لَكُمْ مِنْ
شَعَآئِرِ
اللهِ لَكُمْ
فِيهَا
خَيْرٌ
فَاذْكُرُوا
اسْمَ اللهِ
عَلَيْهَا
صَوَافَّ
فَاِذَا
وَجَبَتْ
جُنُوبُهَا
فَكُلُوا
مِنْهَا
وَاَطْعِمُو
75; الْقَانِعَ
وَالْمُعْتَ
85;َّ كَذَلِكَ
سَخَّرْنَاه
14;ا لَكُمْ

بِالنَّاسِ
لَرَؤُفٌ
رَحِيمٌ “ Görüyor
musun ki, Allah bütün yerdekileri ve emri uyarınca denizde akıp gitmekte olan gemileri
sizin hizmetinize vermiştir. İzni olmaksızın yerin üzerine düşmesin diye
göğü O tutuyor. Şüphesiz ki Allah, insanlara karşı çok esirgeyici,
çok merhametlidir.” (Hac, 22/65) اَللهُ
الَّذِى
سَخَّرَ
لَكُمُ
الْبَحْرَ
لِتَجْرِىَ
الْفُلْكُ
فِيهِ
بِاَمْرِهِ
وَلِتَبْتَغ
15;وا مِنْ
فَضْلِهِ
 وَلَعَلَّك¡
5;مْ
تَشْكُرُونَ
“Allah, içinde gemilerin, emriyle akıp gitmesi, O’nun lütfunu aramanız ve
şükretmeniz için denizi sizin hizmetinize verendir.” (Câsiye 45/12)
اَللهُ
الَّذِى
خَلَقَ
السَّمَوَات
16; وَاْلاَرْضَ
وَاَنْزَلَ
مِنَ
السَّمَاءِ
مَاءً
فَاَخْرَجَ
بِهِ مِنَ
الثَّمَرَات
16; رِزْقًا
لَكُمْ
وَسَخَّرَ
لَكُمُ
الْفُلْكَ
لِتَجْرِىَ
فِى
الْبَحْرِ
بِاَمْرِهِ
وَسَخَّرَ
لَكُمُ
اْلاَنْهَار
14; “Allah, gökleri ve yeri yaratan, gökten yağmur indiren ve onunla size rızık

olarak türlü meyveler çıkaran, emri gereğince denizde yüzme
üzere gemileri emrinize veren, nehirleri de hizmetinize sunandır.” (İbrahim14/32)
وَسَخَّرَ
لَكُمُ
الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ
دَائِبَيْنِ
وَسَخَّرَ
لَكُمُ
اللَّيْلَ
وَالنَّهَار
14; “O, âdetleri üzere hareket eden güneşi ve ayı sizin hizmetinize
sunan, geceyi ve gündüzü sizin emrinize verendir.” (İbrahim14/33)
اَلَمْ
تَرَوْا
اَنَّ اللهَ
سَخَّرَ
لَكُمْ مَا
فِى
السَّمَوَات
16; وَمَا فِى
اْلاَرْضِ
وَاَسْبَغَ
عَلَيْكُمْ
نِعَمَهُ
ظَاهِرَةً
وَبَاطِنَةً
وَمِنَ
النَّاسِ
مَنْ
يُجَادِلُ
فِى اللهِ
بِغَيْرِ
عِلْمٍ وَلاَ
هُدًى وَلاَ
كِتَابٍ
مُنِيرٍ “Göklerde, yerde ne
varsa hepsini Allah’ın sizin hizmetinize verdiğini ve açıkça yahut gizlice
üzerinizdeki nimetlerini tamamladığını görmediniz mi? Yine de insanlar arasında,
hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıp
duranlar vardır.” (Lokmân, 31/20). Buna mukabil insan da, bütün bu
nimetlerin tabiî sonucu olarak ibadet ve itaatini Allah’a hasredek, böylece
O’nun katında değer bularak قُلْ مَا
يَعْبَؤاُ
بِكُمْ
رَبِّى
لَوْلاَ
دُعَآؤُكُمْ

فَقَدْ
كَذَّبْتُمْ
فَسَوْفَ
يَكُونُ
لِزَامًا “(Ey Muhammed!) De ki: “Duanız olmasa, Rabbim size ne diye değer versin! Siz yalanladınız. Öyle ise azap yakınızı bırakmayacak.” (Furkân, 25/77) yaratılış gayesine uygun davranacaktır. اَخِذِينَمَآ
اَتَيهُمْ
رَبُّهُمْ
اِنَّهُمْ
كَانُوا
قَبْلَ
ذَلِكَ
مُحْسِنِينَ
 “Rablerinin kendilerine verdiği tüm nimet ve ikramları, elde ederek huzurlu bir yaşantı içindedirler. Zaten onlar dünyada da iyilik ve güzelliği huy edinenlerdi”. (Zâriyât, 51/16, 56) وَمَاخَلَقْتُ
الْجِنَّ
وَاْلاِنْسَ
اِلاَّ
لِيَعْبُدُونِ “Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.” (Zâriyât, 51/56)
وَاعْبُدْ
رَبَّكَ
حَتَّى
يَأْتِيَكَ
الْيَقِينُ
“Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibadet et.” (Hicr, 15/99). Tasavvuf erbâbı tarafından insan, âlem-i asgar (mikro-kozmos), yani âlemin ruhu, sebebi ve illeti olarak görülmektedir. Yine insan, varlık âleminin bütün unsurlarına sahip olduğu için “âlem-i suârâ (küçük âlem)” diye adlandırılmıştır. Nitekim Hz. Ali’nin; “sanırsın ki sen küçük bir varlıksın, Hâlbuki sende büyük bir âlem dürülmüştür.” (İ. Hakkı Bursevî, Lübbürsquo;l-Lübb, İstanbul 1328, s.13) sözü ile Anadolumuzun gönül sultanlarından Şeyh Galib’in (ö. 1214/1799); “Hoşça bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen Merdüme-i dîde-i ekvân olan âdemsin sen!” Sözleri buna işaret etmektedir. (Süleyman Uludağ, Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, Marifet Yayınları, İstanbul 1999, s. 270) O halde önemli bir soruyla karşı karşıya bulunuyoruz. O da bu özelliklere sahip kıymetli varlık olan insanın taşıdığı söz konusu nitelikleri nasıl koruyacağıdır? Şüphesiz bunun yolu Allah’n emir ve yasaklarına riayet etmek, kullarına merhamet ve adaletle davranmakla mümkündür. Güzel ahlaka sahip olduğumuzda, nefsimizi dizginleyip şeytana da uymadığımız takdirde başlangıçta var olan bu güzel niteliklerimizin devam

etmemesi için hiçbir neden yoktur. Böyle davranmayı nefse uyar, Allah'ın emir ve yasaklarını güzetmez ve şeytanın da hilelerine mağlup olacak bir hayat sürersek, bunun akıbeti hiç de hayır olmayacaktır. Nitekim bunun örneklerini günümünde çok sık olarak gürmekteyiz. Her tarafta açlık, sefalet, güzyaşı, sümürü çdetaylı hayatı içinden çıkılmaz hçle sokmaktadır. Unutmayalım ki hiç kimsenin yaptığı bir eserin bozulmasına ve yok olmasına günü razı değildir. İşte başlangıçta en güzel biçimde insanı yaratan Allah da kendi kullarının bozulmasına razı olmaz. Bu yünden de onu bozacak tehlikeli davranışları günderdiği kitap ve peygamberler vasıtasıyla insanlığa bildirmiştir. Doç. Dr. Ömer YILMAZ

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)